

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Thomæ Goodwini Moses & Aaron Seu Civiles & Ecclesiastici Ritus Antiquorum Hebræorum

Godwin, Thomas

Bremæ, MDCCX

VD18 12442798

Cap. IX. De Suppliciis ab aliis nationibus adscitis.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18703

CAP. IX.

De Suppliciis ab aliis nationibus
adscitis.

I. **S**uppliciorum ab aliis gentibus adscitorum sex præprimis fuerunt. 1. *Crux*. 2. *Serræ dissectio*. 3. *Damnatio ad bestias*. 4. *Ἰγχοῦς Rota*. 5. *Κοτανολισμός Submersio in mari*. 6. *Τυμπαλισμός Fustuarium*. Primum & ultimum supplicium propria Romanis erant; secundum quoque Romanis usitatum fuit, num autem ab iis adscitum sit, dubitatur; quartum & sextum Græcorum erant; quintum, quoad rem ipsam, Romanis, Græcis, & Hebræis in usu fuit; differt tamen apud singulos, submergendi modo. Necessè est de singulis aliquid delibasse.

II. 1. *Crux*. Hæc vox sæpiùs tribuitur *arbori*, seu *palo simplici*, quo homo interemptus est. (1) Magis tamen propriè tribuitur *ligno duplici preparato*, &
Hh 5 in

(1) *Kipping. de cruce Exerc. 12. negat contra Lipsium l. I. c. 5. stipitem simplicem sine ligno transverso dici posse crucem, sed probat, fuisse peculiare supplicium. Furca enim & crux differebant. Illa erat stipes rectus, cum duobus cornibus, instar literæ V. Inter quæ cornua facinorosi caput interferèbant, manibus ad cornua alligatis, & sic gestantes furcam, sive patibulum, (ita dictum non à patièdo, sed à patèdo, uti latibulum à latèdo*

in crucis formam connexo. Prior *crux*, vocatur *Crux simplex*, posterior, *Crux compacta*. Posterior rursus est triplex: 1. *Decussata*. 2. *Commisssa*. 3. *Immissa*.

III. *Crux decussata* (2) componebatur ex duobus lignis æqualibus, in medio surtransversè invicem junctis, formâ τ̄ X Romani. Et hinc vocatur *decussata*; *decussare enim est per medium secare*, veluti si duæ regulæ concurrant ad speciem literæ X, quæ figura crucis est. Hieron. in Jer. XXXI. Hæc crucis species vulgò dicitur *Crux Andreana*, quia is tali cruce suspensus esse proditur.

IV. *Crux commissa* (3) est, ubi lignum rectum commissum est mediæ antennæ seu ligno transverso,

latendo &c. nempè à patentibus ramis sive cornibus) à ponè sequente carnifice vel militibus aut confervis, virgis cædebantur, idque sæpè ad mortem usque, aut etiam cæsi crucifigebantur. *Crux autem similis erat Literæ T.*

(2) *Kipping. de cruce Exerc. 14. §. 2. ait; Crux decussata est fabula, ac solo Andreae supplicio nititur.* Non parùm dubitat *Justus Lipsius* de istis circa *Andream* ejusque crucem actis, & fabulosa plurima addita esse, fatentur *Cæsar Baronius* notis ad *Martyrolog. Rom. p. 538.* *Henricus Spondanus* in *ëpit. Annal. p. 124. num. 13.* Hæc crucis forma celebris esse cœpit tempore *Constantini*, qui signum X è cœlo vidisse refertur, istamque formam labaro inscripsisse. Est autem prima litera in nomine *Χριστός.*

(3) *Idem Autor Exerc. 16. probat unicè crucem immissam usitatam fuisse, crucem autem commissam esse picturam atque figmentum; & quidem duas addit rationes. 1. Quia*
elogi-

verso, quod paulò brevius erat ligno recto, formâ Romani T. vocaturque *Crux Antoniana*, quia sæpiùs cum ejusmodi *cruce* pingitur.

V. *Crux immissa* erat ex ligno transverso breviori, quod transibat rectum palum, non planè in medio, ut *crux decussata*, nec planè in vertice, uti *crux commissa*, sed paulò demissiùs, hâc formâ †. Hæc putatur fuisse *Crux Christi*, ex qua pependit benedictus Salvator noster. Lipsius de *cruce* lib. 1. c. 10.

VI. *Circumstantiæ*, quibus in *crucifixione* Romani utebantur, hæ erant; Primò, cædebant fontem, & subinde ipsum columnæ alligabant, cum cæderent. Joseph. *Excid.* lib. 7. c. 32. Philo contra Flaccum. Item Livius lib. 1. Artemidorus clarus est hac in re: *περοδεθείς κλονι ποδάς ἔλαβε πληγὰς*. Alligatus columnæ multas accepit plagas. Plautus in Bacch. videtur huc respexisse. Abducite hunc intro, atque adstringite ad columnam fortiter. Patres antiqui produnt nostrum Salvatorem ita alligatum columnæ cæsum fuisse. Prudent, Hieron, Beda. Vid. Lipsium de *Cruce* lib. 2. c. 4. Scriptura utrumque tacet, nempe locum & modum *flagellationis*; in genere tantùm dicitur, quòd sit cæsus: τὸν Ἰησοῦν

elogium seu titulus semper debuit superimponi, cum tamen in *cruce commissa* hoc fieri nequiverit. 2. Quia patibulum seu antenna non fuit stipiti affixa, sed tantùm ex ramo abscisso infra verticem suspensa; sic ut hæc pensilis antenna non potuerit *cruci commissa* ita inherere, quominùs à posteriori parte dimoveretur, & sic delaberetur.

Ἰησοῦν Φραγυειδῶσας postquam flagellasset (4) Jesum ; tradidit ipsum ut crucifigeretur. *Matth. XXVII. 26.* Secundò , injiciebant humeris illius crucem (5) portandam. *Malefici cùm ad supplicium educuntur , quisque juam effert crucem. Plutarch. de sera Num. vind. Sic Jesus suam tulit. Job. XIX. 17. Huc respicitur Matth. X. 38. Qui non suscipit crucem suam* &

(4) Hæc Christi *flagellatio* fuit contraria mori Judæorum , qui quos flagellarent dimittebant. Pilatus videtur voluisse observare hunc ritum , nam Christum flagellare voluit, non crucifigere; *παρλειύσας αὐτὸν ἀπολύσῃ. Luc. XXIII. 16.* et si Romani *cruciariorum* prius flagris aut fustibus corriperebant , quàm suspenderebant. Interdum etiam Romani *cruciariorum* , *crucem portantes* , in ipsa via flagris & stimulis aculeatis impellebant ; licet hoc Autor *Anthol. l. 1. sect. 3. c. 4.* in dubium vocet. Quidquid sit , seu Christus in via quoque percussus , ut nullus dubito , seu non , in prætorio tamen creberrimos sustinuit ictus : unde *Alex. Rossus Virg. Euang. l. 11.*

*Heu multo Christi violârunt vulnere corpus !
 Multa cavo lateri ingeminant , & pectore vastos
 Dant sonitus , erratque aures & tempora circum
 Crebra manus , duro crepitant sub vulnere male.
 O mihi si tanto manarent lumina fletu ,
 Quanto , Christe , tuo manavit sanguine corpus !*

(5) Controvertitur , utràm *cruciariorum* totam *crucem* gesserint , an verò partem ? Sed qui posterius statuunt , certius eunt. Nam quando à tergo traxit *crucem cruciarius* , quomodo tergo flagella excepit ? cùm tamen illa plerumque *crucifixionem* antecesserint ; deinde , quomodo unus homo suffecisset tanto stipiti bajulando ? Bajulavit ergo *cruciariorum* tantùm antennam , cui manus expansæ jam erant alligatæ ; unde pictorum ignorantia atque error innotescit , qui pingunt Christum totam *crucem* trahentem. Hanc
 Christi

¶ sequitur me, non est me dignus. Tertiò, ut pateret æquitas iudicii & condemnationis; causa ejus tabulæ inscripta & ante fontem prælata est, aut aliàs per præconem evulgata. *Euseb. Hist. Eccl. l. 5. c. 1. Sueton. in Domit. c. 10.* Hæc inscripta causa plerumque à Romanis vocatur *Titulus*, aut *Elogium*. *Tertull. Apol. c. 2. Sueton. in Calig. c. 27.* Sic *Pilatus* scripsit τίτλον seu τὴν ἀπυγραφήν τῆς αἰτίας literis Græcis, Romanis, & Hebræis; οὗτος ἐστὶν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. (†) Quartò, crucifigendos vestibus nudârunt; Sic *Christus passus est nudus. Artemidor. l. 2. c. 58.*

VII.

Christi Salvatoris nostri bajulationem patheticè describit *Alex. Ros. Virg. Eu. ibid.*

————— jamque cohortes
 Romani longo procedunt ordine, Christus
 Ponè subit, gestans humeris languentibus, eheu!
 Fatalemque trabem, vestemque cruore madentem.
 Hunc gemini fures comitantur; cætera turba
 Subsequitur; matres, pueri; innuptæque puellæ
 Fæmineum clamorem ad cæli sydera tollunt.

(†) Quæritur, quamobrem Deo visum fuerit, ut sanctissimus salvator Tribus illis Linguis è cruce pendens notaretur? Illud in figuram ut abeat voluisse videtur; Nim. Principales semper Eiusdem hostes & derisores in hominibus Tres futuros, *Judaismum, Hellenismum & Antichristianismum* Latinizantem. Uti etiam D. Jesus non ullis plùs linguis, quàm istis Tribus prædicatur; ita nullis plus obscuratur, & velut trifulco stylo atque tridente iisdem fodicatur. Rabbini stæ Hebrææ linguæ sibilis Salvatorem eludunt; Philosophi & Critici rotundo & Attico ore arrodunt; & Antichristianismus, qui Λατρεῖνος esse amat, & Lubricam hanc linguam prioribus jungit, Christum lacerat & Mundi convitiis & ludis exponit.

VII. II. *Serræ dissectio.* A capite ad calcem hominem medium dissecuerunt. Hoc supplicii genere utebantur Romani, Sueton. in Calig. c. 27. & Hebræi. Hâc pœnâ Menasses Prophetam Esaiam affecisse creditur; eoque respexisse Paulus Hebr. XI. 37. ἐπιτομοῦσθαι dissecti sunt.

VIII. III. *Damnatio ad bestias.* Ii, qui damnati erant ad bestias, vocabantur *Bestiarii.* Utrum Paulus juxta literam (6) cum bestiis depugnârit Ephesi 1. Cor. XV. 32. depugnatur à doctis; quibusdam per *Bestias Demetrium*, aliosque, qui ipsi Ephesi obstiterant, intelligentibus, ut *Theophylact.* & *Anselmo*; aliis verisimilius *bestias literaliter accipientibus*

(6) Probabilius est Apostolum per *ἡερομαχίαν* illam intelligere certamen, quod per biennium gessit Ephesi, inter immanes & bestiis similes homines, quales non tantum *Demetrius* & socii, sed & Judæi obstrepentes, fuerunt. Notandum autem est, Scripturæ familiare esse, per ursos, leones, tauros &c. truculentos homines indigitare. Quid? quod literalis expositio hîc stare nequeat, nam, quando Paulus bestiis objectus fuit, cumque iis dimicavit, quomodo evasit? forsân bestias armis confecit, atqui damnati ad bestias, etiam si unam aut alteram belluam superâssent, non tamen dimissi sunt, sed alia confestim bestia in conseptum caveæ immissa, usquedum *bestiarius* discerperetur. Vid. *Salmuth.* ad *Panciroll.* de *Veterum ludis.* Proinde illud exemplum dimissi *Androcli* servi apud *Agellium* l. 5. c. 14. extraordinarium est. Proinde minùs rectè Lutherus transtulit; habe ich menschlicher Meynung zu Epheso mit den wilden Thieren gefochten? optimè Gallus ille; Si j'ai combatu contre des bêtes et ἡερομαχίαν, combatant contre des hommes κατ' ἀνθρώπων. Sic Paulus *Neronem* leonem vocat, 2. Tim. IV. 17. & *Ignatius* milites decem, à quibus ex Syria Romam ductus est, ἀποπέδης. *Colomes.* *Observ. Sacr.* pag. 67.

entibus, ut *Chrysof. Ambros.* aliisque. Hocce supplicium plerumque Christianos in primitiva Ecclesia exercuit. Hinc illa Gentilium in Christianos; quibus omnis mali publici causam imputabant, leonina vox: *Christianos ad Leones. Tertull. Apol. c. 40.* Accedit, quòd literalis expositio validius argumentum præbeat pro mortuorum resurrectione, quæ est scopus textûs, quàm si verba interpretemur de pugna impropria adversùs Euangelii annunciati hostes.

IX. IV. *ῥοχὸς Rota. Rex sapiens reducit super improbos* *רֹחַסִּים Rotam. Proverb. XX. 26. (*)* Puto, quòd verba hæc non importent plùs, quàm hoc; quòd quemadmodum rota circumagitur, ita à prudenti Rege malitia improborum revolvatur in caput ipsorum. Quòd hîc intelligenda sit contritio improborum sub rota currûs, quemadmodum ruricola quædam frumenta trochleâ commolit, somnium Interpretum est: quum nulla monumenta prodant, ejusmodi pœnam Judæis fuisse usitatam. Apud Græcos hoc supplicii genus in usu fuit, vocatumque est *ῥοχὸς*, non, quòd trochlea transferit maleficos, sed quòd illos radio rotæ

(7)

(*) Integer versiculus sic habet: *Rex sapiens ventilat improbos, & reducit super eos rotam.* Unde patet quòd Salomon ad triturationem respiciat, & significare velit; prudentem Regem explorare & excutere improbos velut vanno; & opprimere eosdem velut rotâ, quæ excutiuntur frumenta, *Conf. Esa. XXVIII. 27. 28.*

(7) alligatos tantoperè cæciderint, quoad confessionem extorquerent. Ἐπὶ τῷ τροχῷ γ' ἐιλοῦτο μασιγέριον. Rotâ nimirum trahebatur is, qui flagellabatur. Aristoph. in Iren. De eadem pœna loquuntur Demosth. 3. in Aphob. & Suidas.

X. V. Καταποντισμός Submersio in Ponto, multos apud populos usitata fuit, diverso tamen modo. Romani parricidam culeo infutum cum cane, gallo gallinaceo, vipera, & simia in mare abjecerunt. Senec. l. 5. controu. 4. Juven. Sat. 8. vers. 212. Modest. Digest. l. 48. ad legem Pomp. de parricid. Vid. Cœl. Rhod. lib. II. cap. 12. Græci maleficum ad Pontum damnatum plumbo involverunt. Athenæus l. 14. Hebræi lapidem molarem damnati collo appendebant. Hoc respectu intelligendi illi, qui statuunt, hoc supplicii genus, καταποντισμόν scilicet, Judæorum fuisse proprium. (8) Hieron. Matth. XVIII. 6.

XI. VI.

(7) Josephus in Maccab. cap. 8. crebram hujus supplicii, Rota, mentionem injicit. Fuit instrumentum ligneum, quo servi rei que, circumactis distentisque corporibus, examinabantur. Aristoph. in Pluto ait: ἐπὶ τῷ τροχῷ γὰρ δεῖ σ' ἐκεῖ περιβλέμενον εἰπεῖν, ἃ πεπαινεγῆκας. Debes rotâ torqueri, ut dicas, quæ scelerate egisti. Hinc Virg. Æneïd. 6. vers. 616. hoc supplicium inferno affingit.

Saxum ingens volvunt alii, radiisque rotarum
Districti pendent.

Planè convenit cum Romanorum equuleo.

(8) Καταποντισμός nullo modo potest dici proprius Judæorum, siquidem id supplicii genus Judæis nunquam in usu fuit; non enim apud illos vel simpliciter vel appenso molari

expulsa dicitur. (9) *Junius Jer. XXIX. 26.* aliam adfert supplicii speciem, quam Hebræi vocârunt צינוק; quam vocem ait esse compositam. Sine dubio eam componit ex צי *Navis, rates*, & נוק *sugere*: dicit enim eâ voce significari certum supplicium, quod appellant *Naviculam sugentis*. Describit id supplicium *Plutarchus in Artaxerxe* sequenti modo; *fuisse, ait, carceris quoddam genus, quo duæ scaphæ, pari commensu sibi respondentes, ita compingerentur, ut hominis corpus illis inditum quasi in vagina esset, cui præbitum fuerit mel temperatum lacte, ac invito etiam in os infusum, unde viveret &c.* Et ab hac suctione mellis & lactis, pœna hæc dicta est *Navicula sugentis*. Hebræi verò dicunt quòd *Isino k* fuerit כלי מסגר לירי Instrumentum constringens manus. *D. Kimchi Jer. XXIX. 26.* Lectori libertatem relinquo eligendi, quam velit, interpretationem.

(9) De Hebræorum *fustuario* superius aliquid notatum est. Quod attinet scapham sugentis, illa in incerto fluctuat, nec probari potest, ejusmodi supplicium ullo modo Judæis receptum fuisse. Convenientius ergò remur, si cum Hebræis dicamus, צינוק, vel denotare nervum, vinculum, quo manus vel cervix, vel cippum, quo pedes impediti fuere. *Luth. & Belgæ vertunt ein Stock. LXX. Καταγίγνυ,*

MOSES

c, 25. Huc respicit Paulus l. c. *μη Πισμαίοθω*, ne atrahat præputiam. Hæc fraus Esavo ut primo Auctori adscribitur.

CAP. II.

De Ἀπαρχῇ Primitiis fructuum frugumque, & Primogenitis.

I. **U**Sus & finis primigeniarum frugum erat consecratio sequentium.

II. I. Hoc sine ipsis præceptum erat offerre primos arborum fructus. Lev. XIX. 23. 24. Ubi hic ordo observatus est: Primis tribus annis, (1) ex quibus plantata arbor fuit, censebantur fructus ejus præputiati & impuri; non licebat iis vesci, eos venundare, aut aliquem usum ex iis percipere. Quarto anno Jehovæ sancti fuere, h. e. aut dati Sacerdoti; Num. XVIII. 12. 13. Hinc Aben-Esra in hunc loc. ait: *והכהן יאכלנו* & Sacerdos eum fructum comedet; aut etiam proprii domini vesciebantur iis coram Jehova Hierosolymæ, quemadmodum decimis secundis; & hæc

(1) De arb. præp. eximiam scripsit Disp. Jac. Alting. quam consule. Arbor homo est. Quamdiu præputia & velamina habet in corde, aure, labiis, nec simplex, sed multiplex est, & veluti numerus bestię 666. in eo ubivis abundat & superfluit, omnes ejus fructus impuri sunt. Plerumque autem post annum Trigesimum sapere, & squamas ac præjudicia ac præputia amittere incipiunt.